

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА НАПРН УКРАЇНИ**

В. В. Кочин

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР
ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

**Київ
2015**

УДК 346.232.03](477)(094.58)
ББК 67.9(4Укр)404
К75

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (протокол № 2 від 25 лютого 2015 р.)

Рецензенти:

Луць Володимир Васильович, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Борисова Валентина Іванівна, член-кореспондент НАПрН України, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Кочин В. В. Науково-практичний коментар законодавства про саморегулівні організації в Україні / В. В. Кочин. – К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 40 с.

ISBN 978-617-7087-21-1

У Коментарі систематизовано та надано коментар нормам законодавства України про саморегулівні організації. У зв'язку з відсутністю єдиного нормативно-правового акту, що визначав би правовий статус саморегулівних організацій, основою для пропонованої уніфікації є Модельний закон про саморегулівні організації. Представлено пропозиції щодо удосконалення законодавства у контексті євроінтеграційних процесів.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів юридичних вузів, а також всіх тих, хто цікавиться проблемами саморегулювання правових відносин.

© Кочин В. В., 2015
© Науково-дослідний
інститут приватного права і
підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака, 2015

Зміст

Вступне слово.....	4
Предмет регулювання та сфера дії законодавства про саморегулівні організації	8
Поняття саморегулювання	8
Саморегулівні організації	9
Предмет саморегулювання, правила і стандарти саморегулівних організацій	15
Членство суб'єктів підприємницької або професійної діяльності в саморегулівних організаціях	17
Основні функції, права та обов'язки саморегулівної організації	18
Контроль саморегулівної організації за діяльністю своїх членів	22
Джерела формування майна саморегулівних організацій	26
Способи забезпечення відповідальності членів саморегулівної організації перед споживачами вироблених ними товарів (робіт, послуг) і іншими третіми особами	27
Органи управління саморегулівної організації	32

ВСТУПНЕ СЛОВО

Поступовий відхід від абсолютного державного регулювання приватного права позитивним чином впливає на величезну групу суспільних відносин, які виникають між юридично рівними учасниками. Слід погодитися, що будь-які намагання застосувати публічно-правовий (імперативний) підхід до правового регулювання приватного права, жорстка державна підконтрольність громадянського суспільства призводить до соціального і економічного колапсу.

Запуск власного механізму ринкового саморегулювання, як першочергове завдання у забезпеченні проведення самостійної економічної політики в умовах державної незалежності, мало спричинитися введенням в обіг національної грошової одиниці¹. Проте, розвиток економіки на ринкових засадах не приніс позитивного результату, внаслідок чого основною причиною економічної кризи вважали усунення держави від управління економікою і необгрунтоване перебільшення ролі ринкового саморегулювання в економічній політиці владних структур України².

Внаслідок цього принциповою позицією нової економічної політики на той час стало здійснення реформ не на основі послаблення, а, навпаки, посилення регулюючого впливу держави на їх всебічний розвиток, тобто щодо втілення однієї з

¹ Постанова Верховної Ради України «Основні напрями економічної політики України в умовах незалежності» від 25.10.1991.

² Постанова Верховної Ради України «Про основні засади і напрями становлення економіки України в кризовий період» від 15.06.1994 № 61/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 32. – Ст. 292.

визначальних функцій держави на етапі трансформації адміністративної економіки в ринкову³.

Нормативно-правове регулювання саморегулювання та статусу саморегулювних організацій почало поступово окреслюватися в межах фондового ринку, який нині можна вже розглядати як взірець участі в ньому саморегулювних організацій. Вочевидь, передумовами для цього процесу стала Кредитна угода про Позику на розвиток підприємств між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку підписана 27 червня 1996 року у м. Вашингтоні, відповідно до якої Позичальник прийняв ряд актів законодавства, які вимагають від учасників ринку (посередників, брокерів, ділерів, реєстраторів та депозиторських контор) обов'язкової належності до Організацій, які саморегулюються⁴.

Слід додати, що розвиток саморегулювних організацій спрямовувався в першу чергу на забезпечення додаткового контролю за діяльністю своїх членів-професійних учасників фондового ринку, а основною підставою для надання об'єднанням професійних учасників фондового ринку статусу саморегулювної організації відповідно до чинного законодавства повинна бути здатність забезпечити ефективний контроль за діяльністю своїх членів⁵.

Саморегулювання є способом упорядкування суспільних відносин між юридично рівними суб'єктами на основі

³ Постанова Верховної Ради України від 19.10.1994 № 216/94-ВР Про доповідь Президента України «Про основні засади економічної та соціальної політики» // Голос України. – 25.10.1994.

⁴ Закон України «Про ратифікацію Кредитної угоди між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку про позику на розвиток підприємств» від 11.07.1996 № 309/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 42. – Ст. 199.

⁵ Рішення Держкомісійних паперів від 17.10.1997 № 38 «Про Основні засади контрольно-ревізійної діяльності Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку»

самостійного визначення їх взаємних прав та обов'язків, що формуються у відповідному правочині, або шляхом створення норм та правил поведінки спеціально створеними організаціями (регуляторами), які визнаються та виконуються їх учасниками (членами).

Законодавча модель саморегулювання приватних відносин передбачає її визнання учасниками, що підкріплюється комплексним застосуванням норм права (закону та договору) як проміжна мета реалізації норм для забезпечення процесу саморегуляції. Правовий режим цих відносин характеризується як диспозитивний, заснований на дозволах, заборонах та зобов'язаннях, які дозволяють учасникам застосовувати загальнодозволений тип регулювання.

Відповідно до п. 70 Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі найкращими засобами гарантування етичної, відповідальної поведінки неурядових організацій є просування саморегулювання в цій галузі на національному і міжнародному рівнях. Відповідні неурядові організації усе більше і більше відчують той факт, що успіх галузі залежить значною мірою від суспільної думки щодо їхньої ефективності й етики. Крім того, у деяких країнах кодекси поведінки часто створюються для того, щоб дозволити групам неурядових організацій у даному секторі гарантувати, що потреби сектора і виклики задовольняються і широко зрозумілі⁶.

Не зважаючи на можливість побудови якісно нового та прогресивного законодавства про саморегулювані організації, єдиного нормативно-правового акта, що визначає статус цих організацій немає. Єдиним підґрунтям до його створення є Модельний закон про саморегулювані організації (далі – Модельний Закон), прийнятий на двадцять дев'ятий пленарному

⁶ Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі

засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД (Постанова № 29-7 від 31 жовтня 2007 року), який можна розглядати лише як відправну точку розвитку законодавства про саморегулівні організації, оскільки Україна стала на євроінтергаційний вектор.

Так, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони⁷ передбачає можливість функціонування саморегулівної організації на ринку фінансових послуг з дотриманням вимог забезпеченням національного режиму і режиму найбільшого сприяння. Однак, слід вести мову не лише про фондовий ринок, а й про інші інституційно сформовані ринки, в межах яких мають діяти саморегулівні організації, які забезпечуватимуть реалізацію економічних та юридичних принципів ринкової економіки.

Беручи за основу Модельний Закон намагаємося запропонувати власне бачення, сформулювати концепцію законодавства про саморегулівні організації. Аналіз чинного законодавства, а також наукові висновки, які пропонуються до уваги, мають практичне значення для подальшого наукового дослідження проблем саморегулювання, а також удосконалення законодавства про саморегулівні організації.

⁷ Офіційний вісник України, 26.09.2014, № 75, том 1, ст. 2125, стор.83

Предмет регулювання та сфера дії законодавства про саморегулівні організації

Законодавством про саморегулівні організації регулюються відносини, що виникають у зв'язку з набуттям та припиненням статусу саморегулівних організацій, діяльністю саморегулівних організацій, які об'єднують суб'єктів підприємницької або професійної діяльності або недержавні пенсійні фонди, здійсненням взаємодії саморегулівних організацій та їх членів, споживачів вироблених ними товарів (робіт, послуг), органів виконавчої влади, органу банківського регулювання, органів місцевого самоврядування.

На сьогодні законодавство про саморегулівні організації має фрагментарний та безсистемний характер. Так, норми передбачені такими законами України: **«Про недержавне пенсійне забезпечення»**, **«Про кредитні спілки»**, **«Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»**, **«Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»**, **«Про оцінку земель»**, **«Про цінні папери та фондовий ринок»** та ін..

Цими законами передбачені окремі норми про особливості набуття та припинення статусу саморегулівних організацій, діяльності саморегулівних організацій і порядок здійснення державного контролю (нагляду) за дотриманням саморегулівними організаціями, об'єднуючими суб'єктів підприємницької або професійної діяльності певного виду або недержавні пенсійні фонди.

Поняття саморегулювання

Під саморегулюванням розуміється самостійна та ініціативна діяльність, що здійснюється суб'єктами підприємницької або професійної діяльності або недержавними пенсійними фондами і змістом якої є розробка і встановлення

правил і стандартів зазначеної діяльності, а також контроль за дотриманням вимог зазначених правил і стандартів.

Законодавством не встановлено визначення поняття «саморегулювання», проте здійснюється вказівка на можливість здійснення такої діяльності, зокрема:

Неприбуткові організації в галузі туризму можуть спрямовувати свою діяльність на:

...

саморегулювання в галузі туризму⁸;

У іншому випадку саморегулювання протиставляється державному регулюванню, зокрема:

Регулювання фондового ринку здійснює держава та саморегулівні організації⁹.

Саморегулювання здійснюється на умовах об'єднання суб'єктів підприємницької або професійної діяльності або недержавних пенсійних фондів в саморегулівні організації, відповідно, про саморегулівні організації як об'єднання і йдеться у коментованих актах.

Саморегулівні організації

Поняття «саморегулівна організація» у законодавстві визначається по-різному. Так, в одну випадку саморегулівна організація визначається як окремий вид юридичної особи:

***саморегулівна організація* – неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових послуг та якому делегуються відповідними державними органами,**

⁸ Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.

⁹ Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268. – С.1126.

що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг, повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг¹⁰;

в інших випадках наголошується на необхідність отримання статусу саморегульованої організації:

саморегульована організація оптового ринку сільськогосподарської продукції - асоціація оптових ринків сільськогосподарської продукції, що набула статусу саморегульованої організації в порядку, визначеному цим Законом¹¹.

саморегульована організація – об'єднання адміністраторів недержавних пенсійних фондів, створене відповідно до Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення" (1057-15) та інформація про яке внесена до реєстру саморегульованих організацій фінансових установ¹².

Саморегульованими організаціями оцінювачів є всеукраїнські громадські організації, що об'єднують фізичних осіб, які визнані оцінювачами в порядку, встановленому цим Законом, отримали свій статус відповідно до вимог цього Закону та здійснюють повноваження з громадського регулювання оціночної діяльності¹³.

Відповідно до Модельного Закону саморегульованими організаціями визнаються невідприємницькі організації,

¹⁰ Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III

¹¹ Закон України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» від 25.06.2009 № 1561-VI

¹² Розпорядження Держфінпослуг «Про затвердження Положення про делегування саморегульованій організації адміністраторів недержавних пенсійних фондів окремих повноважень» від 12.04.2007 № 7153

¹³ Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III

створені з метою саморегулювання, засновані на членстві, що об'єднують суб'єктів підприємницької діяльності виходячи з єдності галузі виробництва товарів (робіт, послуг) або ринку вироблених товарів (робіт, послуг), що об'єднують суб'єктів професійної діяльності одного виду або об'єднуючі недержавні пенсійні фонди.

Визначаючи поняття «саморегулівна організація», законодавство у тому числі вказує на ознаки цієї організації або вимоги до об'єднання, яке має на меті отримати статус саморегулівної організації. Наприклад:

Всеукраїнська громадська організація фізичних осіб, які визнані оцінювачами, що претендує на визнання її статусу як саморегулівної організації оцінювачів, може набути такий статус у разі, коли:

вона утворена і діє на засадах самоврядування, а її діяльність не передбачає отримання прибутку;

статутними документами передбачено фіксоване індивідуальне членство;

кількісний склад цієї організації налічує не менш як 250 оцінювачів;

90 відсотків загальної кількості її членів провадять професійну оціночну діяльність у будь-якій формі;

установлено відповідно до статутних документів процедуру внутрішньої сертифікації її членів¹⁴.

або

Громадська організація фізичних осіб, визнаних сертифікованими інженерами-землевпорядниками (далі – громадська організація), що претендує на визнання її

¹⁴ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визнання Фондом державного майна статусу саморегулівної організації оцінювачів» від 13.12.2001 № 1668 // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 14.

статусу саморегульованої організації, повинна відповідати таким критеріям:

її кількісний склад повинен налічувати не менш як 250 сертифікованих інженерів-землевпорядників;

не менш як 90 відсотків членів її загального кількісного складу повинні бути сертифікованими інженерами-землевпорядниками;

наявність встановленої процедури внутрішньої сертифікації своїх членів з метою здійснення контролю за якістю проведених ними робіт із землеустрою.

Процедура внутрішньої сертифікації членів громадської організації (далі - процедура внутрішньої сертифікації) повинна передбачати:

утворення експертної ради, склад і порядок діяльності якої затверджується рішенням громадської організації;

здійснення контролю за підвищенням кваліфікації її членів;

підготовку звітності про виконання вимог процедури внутрішньої сертифікації;

встановлення порядку розв'язання спорів, в тому числі пов'язаних з отриманням негативних результатів внутрішньої сертифікації її членами;

вжиття заходів, спрямованих на недопущення невиконання членами громадської організації вимог процедури внутрішньої сертифікації¹⁵.

Або:

Статус саморегульованої організації може бути наданий всеукраїнській громадській професійній організації (далі - громадська організація) у разі, коли:

¹⁵ Постанова Кабінет Міністрів України «Про затвердження Порядку визнання статусу саморегульованої організації у сфері землеустрою» від 05.06.2013 № 398 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 110

вона утворена і діє на засадах самоврядування;
до її складу входить не менш як 50 відсотків суб'єктів
дорадчої діяльності, що внесені до Реєстру
сільськогосподарських дорадчих служб та Реєстру
сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників;
зазначена організація об'єднує членів не менш як із 17
областей України;
75 відсотків загальної кількості її членів - фізичних
осіб провадять сільськогосподарську дорадчу діяльність на
професійній основі;

така організація проводить відповідно до статутних
документів підвищення кваліфікації своїх членів¹⁶.

Таким чином, організація, яка має на меті отримати статус саморегулювальної має відповідати ознакам щодо кількості членів, наявності правил саморегулювання, а також забезпечувати професійну відповідальність своїх членів. Так, Модельним Законом саморегулювальною організацією визнається підприємницька організація, створена відповідно до законодавства та має наступні ознаки:

1) об'єднання у складі саморегулювальної організації в якості її членів не менше 25 суб'єктів підприємницької діяльності або недержавних пенсійних фондів або не менше 100 суб'єктів професійної діяльності, якщо іншими законами відносно саморегулювальних організацій, що об'єднують суб'єктів підприємницької або професійної діяльності певного виду, не встановлено інше;

2) наявність затверджених саморегулювальною організацією правил і стандартів підприємницької або професійної

¹⁶ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання всеукраїнській громадській професійній організації статусу саморегулювальної організації» від 18.11.2009 № 1221 // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 224.

діяльності, обов'язкових для виконання всіма членами саморегулівної організації;

3) забезпечення саморегулівною організацією додаткової майнової відповідальності кожного її члена перед споживачами вироблених товарів (робіт, послуг) і іншими третіми особами допомогою встановлення відносно членів саморегулівної організації вимоги страхування та (або) за допомогою формування компенсаційного фонду саморегулівної організації.

Для здійснення діяльності в якості саморегулівної організації непідприємницькою організацією повинні бути створені спеціалізовані органи, що здійснюють контроль за дотриманням членами саморегулівної організації вимог національного законодавства, правил і стандартів підприємницької або професійної діяльності та розгляд справ про застосування до членів саморегулівної організації заходів відповідальності, передбачених внутрішніми документами саморегулівної організації.

Пропоновані законодавством вимоги і вимоги, пропоновані непідприємницьким організаціям для визнання їх саморегулівними організаціями, є обов'язковими. Іншими законами можуть бути встановлені додаткові вимоги до непідприємницьких організацій, які об'єднують суб'єктів підприємницької або професійної діяльності певних видів або недержавні пенсійні фонди, для визнання їх саморегулівними організаціями, а також можуть бути встановлені підвищені вимоги в порівнянні з зазначеними законодавством вимогами до саморегулівних організацій.

Непідприємницька організація набуває статусу саморегулівної організації з моменту внесення відомостей про непідприємницьку організацію в державний реєстр саморегулівних організацій.

Непідприємницька організація, відомості про яку не внесені до державного реєстру саморегулівних організацій, не може використовувати у своєму найменуванні слово «саморегулівна», а також похідні слова від слова «саморегулювання».

Предмет саморегулювання, правила і стандарти саморегулівних організацій

Предметом саморегулювання є підприємницька або професійна діяльність суб'єктів, об'єднаних в саморегульовані організації, або діяльність недержавних пенсійних фондів.

Саморегулівні організації адміністраторів недержавних пенсійних фондів у межах повноважень, делегованих національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснюють регуляторну діяльність з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»¹⁷.

або

Саморегулівні організації в межах делегованих їм повноважень здійснюють регуляторну діяльність з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»¹⁸.

Саморегулівні організації розробляють і встановлюють обов'язкові для виконання всіма членами саморегулівних організацій правила і стандарти підприємницької або

¹⁷ Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47. – Ст. 372.

¹⁸ Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.

професійної діяльності або діяльності недержавних пенсійних фондів (далі – правила і стандарти саморегулювних організацій).

Правила і стандарти саморегулювних організацій повинні відповідати законодавству і прийнятим відповідно до нього нормативно-правовим актам. Правила і стандарти саморегулювної організації встановлюють додаткові вимоги до діяльності членів саморегулювної організації, що не законодавству і прийняті відповідно до нього нормативно-правових актів.

Саморегулювна організація від свого імені та в інтересах своїх членів має право звернутися до суду із заявою про визнання нечинним нормативно-правового акта або рішення суб'єкта владних повноважень, обов'язок дотримання якого покладається на членів саморегулювної організації, в тому числі нормативно-правового акту, що містить розширювальне тлумачення норм законодавства в цілому або в якій-небудь частині. У разі визнання судом нечинним нормативно-правового акта суб'єкта владних повноважень, цей нормативно-правовий акт не може бути правовою основою для встановлення правил і стандартів саморегулювної організації.

Правила і стандарти саморегулювної організації повинні передбачати пред'явлення до її членам вимог, встановлення відповідальності членів саморегулювної організації за результати своєї діяльності, а також інформаційну відкритість що стосується законних інтересів будь-яких осіб в межах діяльності членів саморегулювної організації.

Правила і стандарти саморегулювної організації повинні відповідати правилам ділової етики та звичаїв ділового обороту, усувати або зменшувати конфлікт інтересів членів саморегулювної організації, їх працівників і членів постійно діючого колегіального органу управління саморегулювної організації.

Правила і стандарти саморегульвної організації повинні встановлювати заборону на здійснення членами саморегульвної організації діяльності на шкоду іншим суб'єктам підприємницької або професійної діяльності або іншим недержавним пенсійним фондам, а також повинні встановлювати вимоги, що перешкоджають недобросовісної конкуренції, вчиненню відносно споживачів товарів (робіт, послуг) та інших осіб дій, що завдають моральну шкоду та (або) шкоди їхній діловій репутації або ділової репутації саморегульвної організації.

Членство суб'єктів підприємницької або професійної діяльності в саморегульвних організаціях

Членство суб'єктів підприємницької або професійної діяльності або недержавних пенсійних фондів в саморегульвних організаціях є добровільним.

Фінансові установи мають право на добровільних засадах об'єднувати свою діяльність, якщо це не суперечить антимонопольному законодавству України та вимогам законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг. Правовий статус, види, порядок створення, правовий режим функціонування та припинення діяльності об'єднань визначається згідно із законами України¹⁹.

або

6. Відносини між кредитними спілками та їх об'єднаннями будуються на договірних засадах²⁰.

¹⁹ Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.

²⁰ Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 101.

Законодавством з метою захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав і законних інтересів громадян, забезпечення оборони і безпеки держави можуть бути передбачені випадки обов'язкового членства суб'єктів підприємницької або професійної діяльності в саморегулювних організаціях для здійснення окремих видів підприємницької або професійної діяльності.

Процедура внутрішньої сертифікації членів громадської організації (далі - процедура внутрішньої сертифікації) повинна передбачати:

утворення експертної ради, склад і порядок діяльності якої затверджується рішенням громадської організації;

здійснення контролю за підвищенням кваліфікації її членів;

підготовку звітності про виконання вимог процедури внутрішньої сертифікації;

встановлення порядку розв'язання спорів, в тому числі пов'язаних з отриманням негативних результатів внутрішньої сертифікації її членами;

вжиття заходів, спрямованих на недопущення невиконання членами громадської організації вимог процедури внутрішньої сертифікації²¹.

Основні функції, права та обов'язки саморегулювної організації

Саморегулювна організація відповідно до покладених на неї завдань²²:

²¹ Постанова Кабінет Міністрів України «Про затвердження Порядку визнання статусу саморегулювної організації у сфері землеустрою» від 05.06.2013 № 398 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 110

встановлює правила, стандарти та вимоги до здійснення діяльності членів саморегулівної організації, які б захищали інтереси інвесторів та були спрямовані на попередження правопорушень. При цьому рівень вимог, викладених у правилах та стандартах, повинен бути не нижче рівня вимог, встановлених чинним законодавством, нормативно-правовими актами та іншими документами органів, які здійснюють державне регулювання та контроль за діяльністю саморегулівних організацій;

здійснює постійний контроль за дотриманням членами саморегулівних організацій правил, стандартів, вимог, які встановлені саморегулівною організацією;

здійснюють послідовну політику серед членів саморегулівної організації згідно з цілями, що визначені законодавством, нормативно-правовими актами Комісії та правилами саморегулівної організації, яка забезпечує наявність внутрішнього контролю у членів саморегулівних організацій;

сприяє органам державного регулювання у контролі за ринком цінних паперів;

у відповідності з встановленими кваліфікаційними вимогами розробляє учбові програми та плани, визначає навчальні заклади, які здійснюють підготовку та перепідготовку керівників та фахівців установ, що здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, та укладає з ними угоди;

накладає санкції та застосовує заходи впливу на своїх членів, які порушують вимоги чинного законодавства,

²² Рішення Держкомісії цінних паперів від 22.11.2001 № 350 «Щодо затвердження Основних засад розвитку саморегулювання на фондовому ринку України»

нормативно-правові акти, статут та внутрішні документи саморегулівних організацій;

інформує Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку про виявлені порушення чинного законодавства з боку своїх членів та клієнтів;

звертається до суду від свого імені або від імені своїх членів щодо захисту прав клієнтів членів саморегулівних організацій або прав членів, яким було завдано збитки чи шкоду несумлінними діями клієнтів або державними органами при здійсненні професійної діяльності на фондовому ринку;

надає до органів державної влади пропозиції щодо удосконалення законодавства України, а також аналізує практику реалізації вимог чинного законодавства України.

Відповідно до вимог законодавства або у разі делегування державними органами, що здійснюють регулювання фондового ринку відповідних повноважень, саморегулівна організація може здійснювати:

збір, узагальнення та аналітичну обробку інформації про професійну діяльність на фондовому ринку з дотриманням вимог чинного законодавства щодо збору, використання, розповсюдження та зберігання інформації з обмеженим доступом та інформації, яка може завдати шкоди саморегулівній організації, її членам та учасникам ринку цінних паперів;

подання клопотань на отримання ліцензій особам, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, а також звертається з поданням про анулювання ліцензії на проведення професійної діяльності на ринку цінних паперів тим членам саморегулівної організації, які порушують вимоги чинного законодавства;

сертифікацію фахівців ринку цінних паперів відповідно до прямої діяльності саморегульованої організації, а також виходити з поданням до державних органів про скасування сертифікації тим фахівцем ринку цінних паперів, які постійно порушують вимоги діючого законодавства.

Таким чином, основні функції саморегульованої організації можна звести до того, що вона:

- 1) розробляє і встановлює вимоги до членства;
- 2) залучає до відповідальності членів саморегульованої організації;
- 3) утворює третейські суди для вирішення спорів;
- 4) здійснює аналіз діяльності своїх членів;
- 5) представляє інтереси членів саморегульованої;
- 6) організовує професійне навчання, атестацію працівників членів саморегульованої організації або сертифікацію вироблених членами саморегульованої організації товарів (робіт, послуг);
- 7) забезпечує інформаційну відкритість діяльності своїх членів.

Саморегульована організація, крім основних функцій, має право здійснювати також інші, передбачені статутом саморегульованої організації і не суперечать законодавству держави, функції.

Відповідно до основних функцій в процесі здійснення своєї діяльності саморегульована організація має право:

- 1) здійснювати контроль за підприємницькою або професійною діяльністю своїх членів;
- 2) від свого імені оскаржувати у встановленому законодавством порядку будь-які акти, рішення та (або) дії (бездіяльність) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, що порушують права і законні інтереси

саморегулівної організації, її члена або членів або створюють загрозу такого порушення;

3) брати участь в обговоренні проектів законів і інших нормативних правових актів держави, державних програм з питань, пов'язаних з предметом саморегулювання, а також направляти в органи державної влади висновки про результатах проведених нею незалежних експертиз проектів нормативних правових актів;

4) вносити на розгляд органів державної влади та органів місцевого самоврядування пропозиції з питань формування та реалізації державної політики і здійснюваної органами місцевого самоврядування політики у щодо предмета саморегулювання;

5) запитувати в органах державної влади та органах місцевого самоврядування інформацію і отримувати таку інформацію в встановленому законодавством порядку.

Контроль саморегулівної організації за діяльністю своїх членів

Саморегулівна організація здійснює контроль за дотриманням своїми членами при здійсненні підприємницької або професійної діяльності або діяльності недержавних пенсійних фондів вимог, правил і стандартів саморегулівної організації. У сфері підприємницької та професійної діяльності, в якій не визначено уповноваженого державного органу, здійснює контроль (нагляд) за відповідними видами підприємницької та професійної діяльності, саморегульована організація може здійснювати контроль за дотриманням своїми членами законодавства держави, регулівного зазначені види діяльності, наприклад:

Саморегулівні організації оцінювачів здійснюють такі повноваження з громадського регулювання оціночної діяльності:

контроль за виконанням положень (національних стандартів) оцінки майна та інших нормативно-правових актів з оцінки майна, забезпеченням належної якості оцінки майна, яка проводиться оцінювачами - її членами;

рецензування звіту про оцінку майна, яка проводиться оцінювачами - членами саморегулівної організації оцінювачів, на вимогу інших організацій, громадян, юридичних осіб відповідно до вимог положень (національних стандартів) оцінки майна та у порядку, встановленому саморегулівною організацією оцінювачів;

участь у розробленні нормативно-правових актів з оцінки майна;

участь у професійній підготовці оцінювачів;

участь у складі Екзаменаційної комісії;

захист своїх членів у питаннях судового та досудового вирішення спорів, пов'язаних з оцінкою майна, відповідно до законодавства;

сприяння розвитку конкуренції серед оцінювачів;

підвищення професійного рівня членів саморегулівної організації шляхом внутрішньої сертифікації за процедурою, встановленою саморегулівною організацією;

сприяння розвитку інформаційних технологій в оцінці майна, широкому інформуванню суспільства про особливості ціноутворення на майно та майнові права;

встановлення інших вимог щодо сумлінного виконання своїми членами оцінки майна, забезпечення

виконання ними вимог цього Закону, нормативно-правових актів з оцінки майна²³.

Саморегулівна організація самостійно визначає форми контролю, терміни, періодичність проведення перевірок діяльності своїх членів.

Планові перевірки діяльності члена саморегулівної організації не можуть проводитися більше одного разу на рік, і терміни проведення таких перевірок повинні визначатися статутом саморегулівної організації, якщо інше не встановлено законодавством держави.

Підставою для проведення позапланової перевірки діяльності члена саморегулівної організації може бути тільки представлена в саморегульовану організацію скарга на дії (бездіяльність) члена саморегулівної організації, порушують вимоги законодавства, правила і стандарти саморегулівної організації.

У разі виявлення порушень діяльності члена саморегулівної організації саморегулівна організація по підсумках перевірки має право:

- 1) приймати рішення, які зобов'язують члена саморегулівної організації усунути виявлені за підсумками перевірки порушення, встановлювати строки усунення таких порушень;
- 2) виносити попередження члену саморегулівної організації;
- 3) приймати рішення про виключення члена з саморегулівної організації;
- 4) звертатися у випадках, встановлених законодавством про адміністративні правопорушення, в уповноважений

²³ Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 47. – Ст. 251.

державний орган з контролю (нагляду) за діяльністю членів саморегулівної організації з клопотанням про подання до суду заяв про дискваліфікацію своїх членів, які є індивідуальними підприємцями;

5) приймати інші рішення, що не суперечать законодавству.

Саморегулівна організація несе перед своїми членами в порядку, встановленому законодавством держави і статутом саморегулівної організації, відповідальність за неправомірні дії працівників саморегулівної організації при здійсненні ними контролю за діяльністю членів саморегулівної організації. Природа таких відносин має договірний характер, що передбачено наступним чином:

6. Відносини між кредитними спілками та їх об'єднаннями будуються на договірних засадах.

7. За рішенням Уповноваженого органу одній із всеукраїнських асоціацій кредитних спілок може бути надано статус саморегулівної організації кредитних спілок - членів асоціації.

Саморегулівна організація кредитних спілок в межах та в порядку, визначених Уповноваженим органом, може:

розробляти разом із кредитними спілками програми їх фінансового оздоровлення та контролювати виконання цих програм;

здійснювати методичне забезпечення діяльності кредитних спілок;

здійснювати навчання та сертифікацію фахівців кредитних спілок;

розробляти і впроваджувати правила поведінки кредитних спілок на ринках фінансових послуг;

проводити збір, узагальнення та попередній аналіз фінансової звітності кредитних спілок;

здійснювати інші функції відповідно до статусу саморегульованої організації.

Статут та внутрішні положення саморегульованої організації кредитних спілок у частині здійснення функцій, делегованих Уповноваженим органом (з1186-06), підлягають погодженню з його боку. Уповноважений орган здійснює моніторинг реалізації делегованих ним саморегульованій організації кредитних спілок функцій і у разі необхідності має право припиняти або відкликати відповідні повноваження включно до позбавлення асоціації кредитних спілок статусу саморегульованої організації²⁴.

Джерела формування майна саморегульованих організацій

3. Асоціація кредитних спілок утримується виключно за рахунок внесків кредитних спілок - своїх членів і не здійснює підприємницької діяльності, за винятком отримання пасивних доходів у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань та роялті. Асоціація має право розміщувати вільні кошти на депозитних рахунках у банківських установах та в об'єднаній кредитній спілці²⁵.

Таким чином, джерелами формування майна саморегульованої організації є:

- 1) регулярні та одноразові надходження від членів саморегульованої організації (вступні, членські та цільові внески);
- 2) добровільні майнові внески і пожертвування;

²⁴ Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-III // Відомості Верховної Ради України, 12.04.2002, № 15, ст. 101.

²⁵ Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-III // Відомості Верховної Ради України, 12.04.2002, № 15, ст. 101.

3) дохід від реалізації послуг з надання інформації, розкриття якої може здійснюватися на платній основі;

4) дохід від реалізації освітніх послуг, пов'язаних з підприємницькою діяльністю, комерційними або професійними інтересами членів саморегулювальної організації;

5) дохід від реалізації інформаційних матеріалів, пов'язаних з підприємницькою діяльністю, комерційними або професійними інтересами членів саморегулювальної організації;

6) доходи, отримані від розміщення грошових коштів на банківських депозитах;

7) інші, передбачені законом, джерела.

Порядок регулярних і одноразових надходжень від членів саморегулювальної організації визначається внутрішніми документами саморегулювальної організації.

Способи забезпечення відповідальності членів саморегулювальної організації перед споживачами вироблених ними товарів (робіт, послуг) і іншими третіми особами

Способи забезпечення відповідальності можна поділити на немайнові та майнові. До немайнових, зокрема, відноситься професійна підготовка, наприклад:

Стаття 14. Професійна підготовка оцінювачів

Професійна підготовка оцінювачів здійснюється навчальними закладами, які уклали угоди про співробітництво з професійної підготовки оцінювачів з Фондом державного майна України. Фонд державного майна України повинен сприяти створенню конкурентного середовища серед навчальних закладів, які здійснюють професійну підготовку оцінювачів.

Професійна підготовка оцінювачів складається з навчання за програмами базової підготовки та підвищення кваліфікації. Загальні вимоги до змісту навчальних програм (з0562-04) підлягають обов'язковому погодженню Фондом державного майна України. Фонд державного майна України та саморегулівні організації оцінювачів спільно здійснюють контроль за якістю професійної підготовки оцінювачів.

Оцінювачі зобов'язані не рідше одного разу в два роки підвищувати кваліфікацію за програмою підвищення кваліфікації. Невиконання цієї вимоги є підставою для зупинення дії кваліфікаційного свідоцтва оцінювача²⁶.

Крім того, саморегулівна організація має право застосовувати такі способи забезпечення відповідальності членів саморегулівної організації перед споживачами вироблених ними товарів (робіт, послуг) і іншими третіми особами:

1) створення системи особистого і (або) колективного страхування;

2) формування компенсаційного фонду.

Компенсаційний фонд спочатку формується виключно в грошовій формі за рахунок внесків членів саморегулівної організації у розмірі, що визначається законодавством для кожного члена.

У випадку застосування як способу забезпечення відповідальності членів саморегулівної організації перед споживачами вироблених ними товарів (робіт, послуг) і іншими третіми особами системи особистого і (або) колективного

²⁶ Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III // Відомості Верховної Ради України, 23.11.2001, № 47, ст. 251.

страхування мінімальна сума страхового покриття за договором страхування кожного члена визначається законодавством.

Додаткові вимоги до мінімального розміру компенсаційного фонду саморегульованої організації та мінімальної суми страхового покриття за договором страхування відповідальності членів саморегульованої організації можуть бути встановлені законодавством.

У нормах законодавства можна віднайти непойменовану саморегульовану організацію, що виконує положення про компенсацію відповідальності своїх членів перед третіми особами, зокрема²⁷:

Стаття 39. Моторне (транспортне) страхове бюро України

39.1. Моторне (транспортне) страхове бюро України є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам. Участь страховиків у МТСБУ є умовою здійснення діяльності щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

МТСБУ є невідповідальною (неприбутковою) організацією і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону, законодавства України та свого Статуту.

...

39.2. Основними завданнями МТСБУ є:

²⁷ Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 № 1961-IV // Відомості Верховної Ради України, 07.01.2005, № 1, ст. 1, стор.3;

39.2.1. здійснення виплат із централізованих страхових резервних фондів компенсацій та відшкодувань на умовах, передбачених цим Законом;

39.2.2. управління централізованими страховими резервними фондами, що створюються при МТСБУ для забезпечення виконання покладених на нього функцій;

...

39.2.4. збирання необхідної інформації про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності для узагальнення та внесення пропозицій щодо удосконалення механізму здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності;

39.2.5. співробітництво з уповноваженими організаціями інших країн у галузі страхування цивільно-правової відповідальності, координація обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників та/або водіїв транспортних засобів - нерезидентів у разі в'їзду їх на територію України та власників та/або водіїв транспортних засобів - резидентів - у разі їх виїзду за межі України;

39.2.6. співробітництво з органами Міністерства внутрішніх справ України та іншими органами державної влади з питань обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності;

39.2.7. розробка зразків страхових полісів і договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, що затверджуються Уповноваженим органом;

39.2.8. надання страховикам інформації щодо страхових випадків стосовно конкретних страхувальників.

Стаття 40. Повноваження МТСБУ

40.1. МТСБУ є гарантом відшкодування шкоди:

на території країн - членів міжнародної системи автомобільного страхування "Зелена картка", заподіяної власниками та/або користувачами транспортних засобів, якщо такі власники та/або користувачі надали іноземним компетентним органам страховий сертифікат "Зелена картка", виданий від імені страховиків - членів МТСБУ;

на території України, заподіяної водіями - нерезидентами, на умовах та в обсягах, встановлених законодавством про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності та принципами взаємного врегулювання шкоди на території країн - членів міжнародної системи автомобільного страхування "Зелена картка", за інших обставин, визначених чинним законодавством про цивільно-правову відповідальність.

40.2. У разі якщо МТСБУ відповідно до правил міжнародної системи автомобільного страхування "Зелена картка" було здійснене відшкодування шкоди за страховика - члена об'єднання або за власника та/або користувача зареєстрованого в Україні транспортного засобу, який використовував за кордоном підроблений або змінений у незаконний спосіб страховий сертифікат "Зелена картка" та спричинив дорожньо-транспортну пригоду, відповідні витрати МТСБУ та регламентні виплати з фонду страхових гарантій мають бути компенсовані такими особами МТСБУ в повному обсязі.

40.3. МТСБУ має право залучати аварійних комісарів, експертів або юридичних осіб, у штаті яких є аварійні комісари чи експерти, у порядку, встановленому Уповноваженим органом (з0259-06), для визначення причин настання страхового випадку та розміру збитків у випадках, визначених у статті 41 цього Закону.

Органи управління саморегулівної організації

Стаття 11. Органи управління товарною біржею

Вищим органом управління товарної біржі є загальні збори її членів.

У період між загальними зборами членів товарної біржі управління нею здійснює біржовий комітет (рада біржі).

Контролюючим органом товарної біржі є контрольна (ревізійна) комісія.

Біржовий комітет (рада біржі) і контрольна (ревізійна) комісія обираються загальними зборами членів товарної біржі, компетенція та повноваження комітету і комісії визначаються статутом товарної біржі.

Стаття 12. Організаційна структура товарної біржі

Для управління товарною біржею та забезпечення її функцій на біржі створюються виконавча дирекція та спеціальні підрозділи: розрахункова палата, біржовий арбітраж, котирувальна комісія та інші підрозділи і допоміжні служби, необхідні для її діяльності.

Підрозділи біржі діють на основі положень, що затверджуються загальними зборами членів товарної біржі або уповноваженим ними органом²⁸.

Органами управління саморегулівної організації є:

- 1) загальні збори членів;**
- 2) постійно діючий колегіальний орган управління;**
- 3) одноосібний виконавчий орган.**

В саморегулівної організації функції постійно діючого колегіального органу управління можуть здійснюватися загальними зборами членів саморегулівної організації.

Підрозділи біржі діють на основі положень, що затверджуються загальними зборами членів товарної біржі або

²⁸ Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 № 1956-XII // Відомості Верховної Ради України, 10.03.1992, № 10, ст. 139.

уповноваженим ними. З огляду на це, необхідно звернути увагу на постанову Кабінету Міністрів України «Про створення Аграрної біржі» від 26.12.2005 № 1285²⁹, якою затверджений і статут Аграрної біржі. Відповідно до п. 33 Статуту органами управління є: 1) загальні збори членів Біржі; 2) наглядова рада Біржі; 3) дирекція Біржі; 4) ревізійна комісія Біржі.

Суспільний контроль за діяльністю Біржі, зокрема з управління майном і забезпечення фінансової стабільності Біржі та дотримання нею мети діяльності здійснює наглядова рада Біржі відповідно до компетенції (п. 40).

Наглядова рада Біржі утворюється Кабінетом Міністрів України і діє на підставі цього Статуту та Положення про наглядову раду Біржі, яке затверджується Кабінетом Міністрів України. Наглядова рада діє на громадських засадах. Будь-яка компенсація майнових чи інших видів витрат у зв'язку з виконанням обов'язків членами наглядової ради не здійснюється (п. 41, 49).

З огляду на такі визначення органів управління, вважаємо, що Аграрна біржа є прикладом взаємодії (партнерства) приватного та публічного секторів у межах непідприємницького товариства. Зокрема, п. 13 Статуту передбачено, що в першу чергу «біржа створюється з метою підвищення рівня продовольчої безпеки країни», а вже потім для реалізації приватних інтересів – «надання біржових послуг суб'єктам господарювання з укладення біржових договорів (контрактів) щодо сільськогосподарської продукції» та ін.

Контроль за господарською діяльністю Біржі здійснюється ревізійною комісією, яка обирається черговими загальними зборами у складі п'яти осіб строком на два роки з обов'язковою участю двох представників Аграрного фонду, шляхом

²⁹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення Аграрної біржі» від 26.12.2005 № 1285 // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 14.

проведення перевірок (п. 53). Членами ревізійної комісії не можуть бути посадові особи або члени Біржі (крім представників Аграрного фонду) (п. 54).

Крім того, для вироблення загальної стратегії діяльності Біржі утворюється експертна рада з числа фахівців з питань організованого аграрного ринку (п. 58), яка діє на громадських засадах. Будь-яка компенсація, відшкодування майнових, грошових чи інших видів витрат у зв'язку з виконанням обов'язків членами експертної ради не здійснюється.

Аналіз нормативно-правових актів дає підстави стверджувати про існування різних систем органів управління (від дво– до чотирьохланкової системи зі спеціальними структурними підрозділами). Така складна система породжує запитання стосовно того, чи можна вважати «зовнішні» органи управління власне органами управління, оскільки, по суті, вони не є структурними одиницями юридичної особи як організації. Пропонується наступні органи управління саморегулівної організацією:

1. Загальні збори членів саморегулівної організації

Загальні збори членів саморегулівної організації є вищим органом управління саморегулівної організації, повноважним розглядати віднесені до його компетенції цим Законом питання діяльності саморегулівної організації.

Загальні збори членів саморегулівної організації скликається з періодичністю і в порядку, що встановлені статутом саморегулівної організації.

До виключної компетенції загальних зборів членів саморегулівної організації відносяться наступні питання:

- 1) затвердження статуту саморегулівної організації, внесення до нього змін;

2) обрання постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації, дострокове припинення повноважень зазначеного органу або окремих його членів;

3) призначення на посаду особи, яка здійснює функції одноосібного виконавчого органу саморегулівної організації, дострокове звільнення такої особи з посади, формування постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації, визначення його кількісного складу, дострокове припинення повноважень вказаного органу або дострокове припинення повноважень окремих його членів;

4) затвердження порядку розгляду справ про порушення членами саморегулівної організації вимог законодавства держави, правил і стандартів саморегулівної організації;

5) визначення пріоритетних напрямів діяльності саморегулівної організації, принципів формування та використання її майна;

6) затвердження звіту постійно діючого колегіального органу управління та виконавчого органу саморегулівної організації;

7) затвердження фінансового плану саморегулівної організації та внесення до нього змін;

8) прийняття рішення про добровільне виключення відомостей про саморегулівної організації з державного реєстру саморегулівних організацій;

9) прийняття рішення про реорганізацію або ліквідацію непідприємницької організації, призначення ліквідатора або ліквідаційної комісії;

10) розгляд скарги члена саморегулівної організації на необґрунтованість прийнятого постійно діючим колегіальним органом управління саморегулівної організації на підставі представлення її дисциплінарного органу рішення про виключення цього члена з саморегулівної організації у разі,

якщо в обґрунтуванні рішення постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації вказується на невідповідність члена вимогам статуту саморегулівної організації, правилам і стандартам саморегулівної організації, і прийняття рішення щодо такої скарги.

4. У разі здійснення загальними зборами членів саморегулівної організації функцій її постійно діючого колегіального органу управління загальні збори членів саморегулівної організації проводяться не рідше одного разу на протязом трьох місяців.

2. Постійно діючий колегіальний орган управління саморегулівної організації

Постійно діючий колегіальний орган управління саморегулівної організації формується з числа фізичних осіб – членів саморегулівної організації та (або) представників юридичних осіб – членів саморегулівної організації, а також незалежних членів.

Незалежними членами вважаються особи, які не пов'язані трудовими відносинами з саморегулівною організацією, її членами. Незалежні члени повинні складати не менше однієї третини членів постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації.

Кожен член постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації при голосуванні має один голос.

У періоди між загальними зборами членів саморегулівної організації постійно діючий колегіальний орган управління саморегулівної організації є її вищим органом управління.

Саморегулівна організація самостійно визначає кількісний склад постійно діючого колегіального органу управління, порядок та умови його формування, діяльності, прийняття ним рішень, якщо інше не встановлено національними законами.

До компетенції постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації відносяться наступні питання:

1) затвердження правил і стандартів саморегулівної організації, внесення до них змін;

2) створення спеціалізованих органів саморегулівної організації та затвердження правил здійснення ними діяльності;

3) прийняття рішення про проведення аудиторських перевірок діяльності саморегулівної організації, перевірок діяльності виконавчого органу саморегулівної організації, визначення аудитора для проведення таких перевірок, укладення з ним договору;

4) подання загальним зборам членів саморегулівної організації кандидата або кандидатів для призначення на посаду одноосібного виконавчого органу саморегулівної організації або члена постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації;

5) затвердження переліку осіб, кандидатури яких можуть пропонуватися як третейських суддів для їх вибору учасниками спорів, які розглядаються за їх заявами у третейському суді, утвореному саморегулівною організацією;

6) прийняття рішення про вступ до саморегулівної організації чи про виключення з неї з підстав, передбаченим статутом саморегулівної організації.

3. Одноосібний виконавчий орган саморегулівної організації

До компетенції одноосібного виконавчого органу саморегулівної організації відносяться будь-які питання господарської та іншої діяльності саморегулівної організації, що не належать до компетенції загальних зборів членів саморегулівної організації та її постійно діючого колегіального органу управління.

4. Спеціалізовані органи саморегулівної організації

До спеціалізованих органів саморегулівної організації, які в обов'язковому порядку створюються постійно діючим колегіальним органом управління саморегулівної організації, відносяться:

1) орган контролю за дотриманням членами саморегулівної організації вимог законодавства держави, правил і стандартів саморегулівної організації;

2) орган з розгляду справ про застосування до членів саморегулівної організації встановлених саморегулівною організацією заходів відповідальності (далі – орган з розгляду справ про застосування до членів саморегулівної організації заходів відповідальності).

Крім зазначених спеціалізованих органів саморегулівної організації, рішеннями постійно діючого колегіального органу управління саморегулівної організації може бути передбачено створення на тимчасовій або постійній основі інших спеціалізованих органів.

Кожен створений постійно діючим колегіальним органом управління спеціалізований орган діє на підставі відповідного положення, затвердженого постійно діючим колегіальним органом управління саморегулівної організації.

Спеціалізовані органи саморегулівної організації повинні бути відокремлені від виконавчого органу саморегулівної організації та інших її органів і здійснюють свої функції самостійно.

На підставі результатів проведених саморегулівною організацією перевірок діяльності її членів орган з розгляду справ про застосування до членів саморегулівної організації заходів відповідальності розглядає скарги на дії членів саморегулівної організації, а також справи про порушення членами саморегулівної організації при здійсненні своєї

діяльності правил і стандартів саморегулівної організації, правил ділової етики.

Орган з розгляду справ про застосування до членів саморегулівної організації заходів відповідальності направляє в постійно діючий колегіальний орган управління саморегулівної організації подання про прийняття рішень про виключення членів з саморегулівної організації.

Порядок розгляду справ про застосування до членів саморегулівної організації заходів відповідальності розробляється і встановлюється постійно діючим колегіальним органом управління саморегулівної організації.

Наукове видання

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР
ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Володимир Володимирович Кочин

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка – Максименко С. В.

Підписано до друку 25.03.2015. Формат 60 x 84/16.
Гарн. Times New Roman. Обл.–вид. арк. 1,32 Зам № 15-004/1
Офс. друк. Папір офс. № 1 Тираж 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції,
серія ДК № 2233 від 05.07.2005